

Barcelona, 30 de novembre de 1928

L'Esquella de la Torratxa

ANY LI - Núm 2580 - 15 cts. - "Atrassats 30"

J. ARAGO

LA QUE TE MES PRETENDENTS

La grossa! Tothom sospira per la grossa!

TEATRE COMIC

Totes les nits, gran èxit de

CARNET DE POCKER

BICICLETES ESPORTS
ACCESORIS

SANROMÀ

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

DEMANEU TARIFES DE PREUS

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties, gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc.; de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluixos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els **Catxes del Doctor Soivre**. Els malalts es guareixen ells mateixos, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: *Sifilis* (avariosis), *eczemes*, *herpes*, *úlceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acné*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Pindoles depuratives del Dr. Soivre**, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regnant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, florons, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *poluacions nocturnes*, *espermatorrea* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les **Gragees potencials del Dr. Soivre**. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells p-r al franqueig a **Oficines Laboratori Sokatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona**, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentramament, tractament i guariment de les dites malalties.

Teatre Català NOVEDADES

Companyia francesa del THEATRE MOGADOR

Avui, divendres, a les 9 i mitja de la nit

Dissabte, tarde i nit. i diumenge nit

No... No... Nanette

trepidant opereta en tres actes de fama mundial

Exit formidable

Es despatxa en Comptaduria

ANTONI LOPEZ

IMPRESSOR

Carrer de l'Om, 8

BARCELONA

Blenorràgics:

No ho dubteu. El guariment de la vostra purgació està amb els

Cachets Neisserinos

Exit garantit. Tractament ràpid, discret i sense molèsties

Venda: Farmàcies i Centres d'específics

Preu de la capsula: 5'50 pessetes

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRÒNICA

El llibre del senyor Vallès i Pujals

stimats amics: em trobo en un compromís d'aquells que torben l'ànima del més tranquil i quiet del homes. No tinc més remei que dir el comentari apropiat a ço que podríem anomenar "l'afaire Vallès i Pujals", i resulta que sóc amic, tant del senyor Vallès y Pujals, com del senyors Valls i Taberner, Rovira i Virgili, Just Cabot i d'altres que han iniciat l'ofensiva contra l'ex-President de la Diputació Provincial de Barcelona, ex-senador i ex-conseller de la Mancomunitat de Catalunya.

Però amagar una qüestió tan important al comentari que deu fer setmanari tan popular i liberal com "L'Esquella de la Torratxa", també fóra fer un tort a la tradició del comentari lliure i entremaliat a què tenim dret.

Jo no puc pas parlar malament del llibre del senyor Vallès i Pujals. De primer, perquè el senyor Vallès i Pujal és amic meu; després perquè no l'he llegit; més tard, perquè ja en parla tothom massa malament. Tampoc no puc parlar-ne bé. Perquè si en parlo bé, em veuré obligat a enfadar-me quan els trobi, a les sales augustes de l'Ateneu, amb els senyors Valls i Taberner, Rovira i Virgili, Just Cabot, etc., pels atacs brillants i vibrants que han iniciat contra l'obra titulada "Elogi de Catalunya".

Estar en l'eix de l'amistat integral; ésser amic de tothom i viure en mig d'una simpatia agradable és quelcom que honora i satisfà, però procura hores d'angúnia com aquestes en què el cronista es troba venut per l'amistat i la simpatia. De totes maneres, ja que ens hem posat a parlar del "Elogi de Catalunya", llibre del qual se'n porten venuts més de deu mil exemplars, segons ens diuen—, n'hem de parlar.

En general, la contradicció es manifesta, tant pel que fa referència a la crítica, com pel que fa referència a l'elogi.

Veuran: científicament, situem la qüestió:

Primer: el senyor Vallès i Pujals publica un llibre: fixeuvos bé que dic "un" llibre, i no "el seu" llibre, titulat "Elogi de Catalunya".

Segon: el llibre s'anuncia bé i es ven millor;

Tercer: L'atac fulminant del senyor Valls i Taberner a "La Nova Revista" ens fa saber que el llibre és una cosa descordada, feta amb un tristíssim aire mitinesc, sense cap profunditat i fet tansols per agradar al gros públic, per

acaronar el sentimentalisme gras de la gent i sense cap ideologia sana;

Quart: el segueixen, per aquest cantó, diferents escriptors i periodistes de dreta i d'esquerra;

Cinquè: el senyor Vallès i Pujals es defensa i diu que la campanya està feta a base d'enveja, perquè el seu llibre es ven molt, i que rep cartes de totes les terres desitjant-li força sort i felicitant-lo;

Sisè: continua la campanya dient que el llibre és dolent, mitinesc, poca-solta, del gènere descordat, etc.;

Setè: la campanya canvia. Ara resulta que el llibre del senyor Vallès i Pujals és un seguit de plagis, de pispament literari i periodístic; de robatoris històrics; de còpies poètiques, que, de tractar-se d'una marca de fàbrica, a hores d'ara l'autor ja fóra processat per la llei Tal, numero tal, i tal, i tal...

Vuitè: Asprament general: A "La Nau" s'inicien una sèrie d'articles per a donar a conèixer les fonts exactes d'on han sortit pàgines senceres del llibre del senyor Vallès i Pujals. Entre els "col·laboradors" forçats del senyor Vallès i Pujals trobem que existeixen, a part "memòries" i escrits publicats pel "Centre Excursionista de Catalunya"; signatures tan conegudes com les següents: Angel Guimerà, doctor Torres i Bages, A. Rovira i Virgili, Joan Maragall..., etc., etc....

Ara bé: l'astorament nostre és total. Que no agradés el llibre del senyor Vallès i Pujals ho compendríem, perquè no a tothom ha d'agradar ço que hom fa; però que ara, a més de dir que el llibre és dolent, mitinesc, del gènere descordat, poca-solta, sense fonaments polítics y socials, seriosos, resulta que ha estat escrit, en gran part, per les signatures més amunt esmentades, i les que aniran sortint, ens deixa parats.

Ara resulta que, o són poca-soltes els "col·laboradors" forçats del senyor Vallès i Pujals—segons les crítiques dels senyors Valls i Taberner, A. Rovira i Virgili i Just Cabot—, o l'obra de l'ex-President de la Mancomunitat de Catalunya, com a conjunció de totes les signatures més amunt esmentades, és un llibre genial, com "El paradís perdut".

Francesc Madrid.

CRÍTICS I ARTISTES

Aquests dies s'ha parlat d'un fet que ha escandalitzat la gent de ploma, sobre tot la que es mou en les aigües tèrboles d'entorn del teatre. El fet és aquest: un autor dramàtic s'ha atrevit a protestar dels conceptes que una obra seva, recentment estrenada, ha merescut a un crític.

Ací no hi ha costum de rebellar-se contra la crítica. L'autor estrena una comèdia. El crític en diu uns quants

renecs o en fa uns quants elogis. El públic fa o no fa cas dels renecs o els elogis, i va o no va al teatre (1) a veure l'obra estrenada. I aquí pau y després glòria. . .

Aquest autor ha plantejat, amb llur actitud, el següent problema: Si és lícit a l'autor protestar d'una crítica, s'creu aquesta crítica equivocada?

Nosaltres creiem que sí. No s'accepta el costum de dirigir una tarja de regreïment al crític, quan aquest ha tingut elogis per a l'obra de l'autor? Doncs, per què no s'ha d'acceptar el que l'autor es queixi i es justifiqui d'atacs que, al seu judici, no ha merescut?

El crític, com el públic, adquireix drets sobre l'obra. I l'autor no? Així fóra, a més a més d'injust, absurd. L'autor és possible que alguna vegada s'equivoqui en el seu judici. El crític i el públic s'equivoquen moltes vegades: per amistat amb l'empresari, per mala fe, per inconprensió, per lleugeresa.

Si el públic i el crític protesten contra l'equivocació de l'autor, per què aquest no pot protestar contra l'equivocació del crític?

Nosaltres creiem perfectament lícita aquesta actitud defensiva de l'autor. Més: la creiem necessària. Hi sortiria guanyant tothom: La crítica, els empresaris, el públic.

Ara bé. S'ha de contestar als crítics, però a certa mena de crítics. No a tots: als que tenen solvència i autoritat, sentit crític i cultura. Als altres, que són els més, no. Perquè certes bajanades no cal contestar-les. Es contraproductent i poc digne.

A un autor amic nostre li digué en certa ocasió un pobre diable que feia de crític, que és lleig que un autor surti a saludar amb la pipa a la mà. Indubtablement, el pobre diable no tenia res més per a dir.

Naturalment, l'autor amic nostre no va contestar.

VIRAI

(1) Generalment, no hi va

Els Molins de Montmartre

Els molins de Montmartre ocupen un lloc important dintre la història de París. Els plans més antics els mencionen, i no és possible fullejar un atlas posterior al segle XV, sense tocar-hi les seves ales posades com papallones al flanc del Mons-Martyrum.

Segons la tradició, és des de la porta d'un d'aquests molins que Etienne Marcel, prebost dels marxans de París, espiava les masses que saquejaven les botigues dels ravals.

Cosa de quinze anys endarrera encara es dreçaven tres molins dalt del turó: molins decoratius, silenciosos, paralítics, sense altre do que el d'evocar sobre aquesta *mameille du monde*, com digué còmicament Senlis, tot un passat bucòlic i primerenc.

Tots els poetes del segle de Lluís XIV, com els del segle de Lluís Felip, cantaren amb entusiasme els molins de Montmartre.

Contemplant el poeta Regnard, des de la finestra de la seva cambra del boulevard Montmartre, cantonada al carrer de Richelieu, l'horitzó dels suburbis parisencs, senyalava, cent cinquanta anys enrera, els horts que hi havia allà on ara és el centre de la metròpoli i als quals servia de fons el turó de Montmartre:

ou de trente moulins les ailes etendues
m'aprenent, chaque jour, quel vent chasse les nues."

El popular compositor Berenger, Arístides Bruand, i altres músics i poetes, han glorificat les ales dels molins sobre les quals les més formoses i delicioses "grisettes" de París penjaren llurs il·lusions y capells.

Generacions de pintors i dibuixants han espremut l'ingeni per a reproduir aquestes pintoresques siluetes.

De tot això se'n pot treure la conseqüència que, per dret, aquests molins han format part de l'horitzó parisenc, i així com han servit de decorat pels jorns alegres, també llurs fosques ales han cruït més d'una vegada davant les dissorts que desolaven París.

L'únic que resta és el que fou utilitzat com a torre de guaita per Etienne Marcel, nomenat a llavors "Blute fin" i conegut avui amb el nom de "Moulin de la Galette". No obstant, la seva tasca és ben diferent de la de moldre blat. Tot apuntalat i aguantat-se per miracle, el vell molí s'aixeca al flanc del turó com una remembrança del pasat, però prostituïda. Als seus peus s'hi installà una saala de ball que explota el seu nom històric.

Per entrar-hi, s'ha de seguir un corredor que puja, i al final es troba la sala, ampla, lluminosa, voltada de taules i de bancs. L'espai on es dansa resta tancat am una barana de fusta pintada de vermell. Les parelles han de passar per una mena de burot, si és que volen entrar a ballar. Per tant, l'home té de pagar, encara que la major part de les vegades és la dona que paga per ell.

Hi bull una gentada estranya. Bandades de bagasses, dones i filles d'obrers que volen alternar, homes que semblen dones, jovenetes que l'exemple de la poetessa Safo inicia als ritus misteriosos de Lesbos. Un parloteig infer-

L'EFECTE I LA CAUSA

- Per qué han posat aquell fanal?
- Per què hom no topi amb aquelles pedres.
- I aquelles pedres, perquè hi són?..
- Per aguantar el fanal.

nal. La sala en pes sembla pendre part als balls; salta i tremola amb les parelles. Sembla presa del vertigen i que giravolti al so de la música.

Algunes parelles s'escapen cap al jardí, darrera la sala, a l'hombra del vell molí, al qual fan servir d'alcauot, o pels hotels de la rodalia. Durant una estona semblen enamorats de debò. Però tot passa.

Les paraules a cau d'orella van acompanyades de petons i rialles. Aquí, com a fora, com per tot arreu, el que triomfa és l'amor...

I el molí protector, encastat com libèl·lula enorme a la mamella de Montmartre, estén dintre l'ombra, per damunt dels silenciosos enamorats, les seves ales immòbils i negres, sostenint el pas de quelcom diabòlic.

Del "Moulin Rouge" val més no parlar-ne. Tant abans com després d'haver-se incendiat, és com una mena de caps de fira que es distingeix dels altres music-halls per la seva originalitat visual. No té aquell bell encís de les coses antigues ni la gent que hi concorre és digna d'estudi.

Quan es puja dels boulevards interiors, del París pla, d'un tros lluny ja es divisen els aspis voltant amb les seves llanternes, que semblen estels fenomenals dansant una ronda fantàstica en el cel, mentre que abaix, en una finestra del Molí, el moliner plora i fa gestos desesperats a la seva gentil doneta, la qual, des d'una altra finestra, llença el seu capell per damunt de les ales simbòliques.

VELL FAUNE

LA SOLUCIO

—Altra vegada tu aquí?
Home, senyor jutge, si al carrer no es pot viure!

Escriptor humil

Com sabeu, Josep Carner és una mica plaga. No gaire, però. En les seves plagasitats no hi perd, és clar, l'honor ni tan sols l'elegància. Una de les seves plagasitats recents, més pintoresques i que no deixa de contenir una punta de mala intenció i de malícia, fou la d'apropriar-se el nom d'un escriptor humil—el de Cecili Gasòliba—i de convertir-lo en un pseudònim seu. Així Gasòliba es trobà de sobte, meravellat, al veure que les seves proeses figuraven en la plana central de "La Veu de Catalunya".

En el fons, es clar, l'autèntic Cecili Gasòliba es sentia una mica vexat d'aquesta desposseïció impiadosa de la seva personalitat. Hom assegura que més d'un cop, es presentà a "La Veu de Catalunya" per protestar-ne. Però,

naturalment, donava sempre la casualitat que ni Carner ni el Director mai no hi eren.

Cecili Gasòliba és, tanmateix, home que sap oblidar els greuges; home que es sap fer càrrec de les coses. No fa molt que ha acabat la traducció d'uns llibres més suggestius de Maeterlink: "La vida de les abelles". Cecili Gasòliba la portà a un editor, el qual, després de llegir-la, li acceptà, encisat. Abans de tancar el tracte, però, l'editor preguntà amb un bri d'ironia:

—La signarem amb el vostre nom?

—Sí, senyor: Cecili Gasòliba. Em penso—afegí amb timidesa—que Carner no s'enfadarà gaire.

AQUEST NUMERO

HA ESTAT VISAT

PER LA CENSURA

Els violins de la melancolia

Van Tan Curtes!

VAN TAN CURTES!

—Vols-t'hi jugar, tu, Tuies, que la Laieta ha sortit de casa sense faldilles?

Els violins de la melancolia
tenen dolcesa capvespral,
són meitat rosa i meitat espina
i ens acaricien i ens fan mal.

Els violins de la melancolia
són d'or i porpra solemnial,
evoquen copes de dolcesa fina
i un agredolç de vi ancestral.

Els violins de la melancolia
tenen un aire tardoral,
dintre del cor hom els duria
perquè aquell so de melangia
ens comanés or immortal.

Els violins de la melancolia
són d'or i porpra capvespral.

Amiga de les mans fines
que toquen el violí
i feu notes com espines
que es tornen sol dins de mi.

¿Vindrà de la vostra cara
aquest aire melangiós
i la somnolència clara
d'aquest repic de claror?

¿Es que aquesta melangia
la porteu en l'esperit
i per les cordes radia
com un joc d'estels, florit?

Teniu l'ànima tan plena
de dolcesa capvespral,
que us va degotant serena
i esdevé glop immortal.

La deueu portar tancada
dins el vostre esperit fi
aquesta dolcesa alada
que us raja del violí.

Els violins de la melancolia
tenen dolcesa capvespral,
són meitat rosa i meitat espina
i ens acaricien i ens fan mal:

Són com la vostra mirada,
que és un somni de blavor
i l'ànima extasiada
us hi surt feta claror;

i l'or de les vostres trenes
i aquest joguineig dels ulls
esdevenen notes serenes

i en cada nota hi ha uns ulls,
plens d'aquesta melangia
d'or i porpra capvespral,
com el so dolç que es moria
de llanguiment solemnial.

SALVADOR PERARNAU

Corones sueques

El premi Nobel de literatura corresponent a l'any 1927 ha estat atorgat al filòsof francès Henry Bergson. El d'enguany, a la novel·lista escandinava Sigrid Undset.

Encara que el nom d'aquesta escriptora sigui gairebé desconegut a casa nostra, la seva obra, ja considerable, és molt popular, no solament al seu país, sinó també entre els països anglosaxons i, si bé no tant, a França.

Bergson, en canvi, és ben conegut i no menys mereixedor de la honorable i valuosa distinció amb que ha estat afavorit. Ha sabut popularitzar i fer assimilable una cosa tan aspra i indigesta com és la filosofia a les mans de molts filòsofs: La seva gràcia no és gens metafísica: és la claredat. Heu-vos ací per què certa gent ha trobat la seva filosofia més elegant que no sòlida. Per ventura, hom diu, un metafísic que tothom entén és realment un metafísic?

El pitjor del cas, però és que aqueixa consagració li ha arribat un xic massa tard. És molt vell. Probablement està a règim. Haurà de rebre les corones amb un cert estoïcisme, molt filosòfic, si voleu, però potser no del tot agradable.

Art i Artistes

LA PINACOTECA

La setmana passada vàrem anunciar que parlariem d'En Jaume Mercader, i avui que l'espai no ens manca, hem de fer-ho tal com ell es mereix.

(Es un dels conreadors més entusiastes de la moderna escola catalana i les exageracions d'un temps enrera han fet pas a una més gran cura en el dibuix i la recerca de la veritat, tan en dibuix com en colorit, havent arribat a establir-se en un terme mig en què, sens recaure en l'art migrat del segle passat, ha fugit de les extravagàncies dels d'avantguarda a tot drap.

Pintor equilibrat en tots sentits, no podem dir que una tela estigui més bé que l'altra. Totes en conjunt donen cabal mida del que fa i del que pot fer un artista tan ben dotat de condicions com és En Jaume Mercader.

SALA PARES

Decididament, per a ésser senyor, se n'ha de venir de mèna, i per a fer pintura elegant, fins un xic decadent i no caure en la carrincloneria més absoluta, s'ha de tenir un talent i unes condicions com no en corren.

El Pintor R. Palmarola, vol fer pintura distingida, i, francament, és una tasca que no és per ell; quan les senyores no resulten casolanes, resulten senzillament nines empolainades i la distinció no es veu ni en la factura ni en res.

Un xic d'ingenuïtat i no tants rebuscaments, potser farien del senyor Palmarola un pintor estimable; ara per ara, no ens descobreix res.

El proper dia 8 tindrà lloc una exposició d'obres de la distingida dama Na Luïsa Denis de Rusiñol, que ha despertat gran interès, així com les dels senyors Castellanes i Alegre.

BORIEL

UNA MALALTIA PERILLOSA

—I doncs què té aquest noi?

—Què ha de tenir?... la passa, o sigui, la "tàngomania".

LA PEDREGADA DE CADA ANY

XST! XST!!!

Estem al teatre; l'acció de l'obra esdevé interessant; ens trobem davant d'una d'aquestes escenes que mantenen els espectadors amb el cor encongit; el silenci és absolut; tothom s'aguanta l'alè i ningú no gosa fer el més lleu moviment. De sobte, esclata una esternut, cau un bastó o fa soroll un que canvia de postura; és igual; qualsevol d'aquestes coses produirà els mateixos efectes.

Sembla que si tothom callés, la calma no es veuria alterada, perquè la caiguda d'un bastó no indica que hom tingui intenció de deixar-ne caure d'altres, i, un cop trobada una bona postura, l'espectador incòmode no farà cruixir més el seu seient i l'imprudent refredat que ha esternutat, ja ha fet el seu fêt; potser haurà de repetir, però si té necessitat de fer-ho, ho farà, tant si ningú no li diu res, com si l'abronquen. És evident la imprudència de protestar d'aquestes involuntàries i menudes interrupcions.

Però veus ací que no tothom ho veu així, perquè a la més petita remor ja salta un Xst!, enèrgic, imperatiu. Mireu qui l'ha llençat. S'aguanta tivat, immòbil, en una pose magnífica, la mirada fixa envers l'indret d'on ha sortit la remor, disposat a no admetre excuses, amb un aire de severitat que jo, mirant-lo, em sento minvar.

Sembla que tothom hauria de restar aclaparat davant de tanta energia. Però no, immediatament, a aquesta comminació, en segueix una altra més imperativa i, tot se-

guit, altres de persones plenes de seny que creuen que tot allò són ganes d'avalotar. Xst! Xst!!! Quina pega! Ja n'han sortit d'altres que no han comprès la seva bona intenció i els abronquen. Algú tracta d'imposar silenci fent un bram que ell creu definitiu: "Calleu!" Per què? Segurament perquè ha estat més fort que els precedents. Però tot seguit se'n senten d'altres que ho són més: Ase! Calleu, mones!!! La indignació creix, la gent s'aixeca, els acomodadors intervenen. Un senyor greu no vol que l'atropellin. "Pavero!!!". Tots tenen raó. L'aldarull és formidable. Uns criden, altres piquen, altres xiulen i tots plegats fan soroll perquè hi hagi silenci. Als insults segueixen les amenaces, els ànims estan enardits. Hi ha qui vol fer agafar algú, però d'una empenta el fan seure. Un barbamec fa un xistu. "Gau!", li criden, i ell, roig com un perdigot, s'amaga. Una criatura, esglaiada, s'ha pixat a les calces del seu pare, el qual es posa a renegar; l'increpen. Més crits, alguns cops.

De prompte, l'escàndol, amb la mateixa rapidesa que s'ha promogut, s'apaivaga.

Els que han cridat i fet el ximple, s'han desfogat i es queden rendits i amb aquell aire de satisfacció amb què es queda un després de fer les seves necessitats.

Pel contrari, els que han cregut prudent callar, resten amb la indignació al cos, nerviosos, visiblement excitats, amb ganes de fer-s'hi a cops de puny...

SENTS

ANTIGUITATS

Uns exploradors acabaven d'arribar a un poblet català, ple de records històrics. Un d'ells demanà a un pagès si no tenia alguna antiguitat per vendre.

—Sí, senyor—respongué.

—Però—li feren avinent—cal que sigui una antiguitat de debó. Cal que sigui d'abans de l'època dels moros.

—Vegin si és antic—digué el pagès, amb expressiva eloqüència—que és de quan encara hi havia l'altre déu.

Amor i caritat

Els amants de "George Sand" van ésser més nombrosos que els seus llibres. I potser més cèlebres. S'hi troben, en efecte, notabilitats com Mérimée, Musset, Chopin... La seva vida privada — que ella no tractà de guardar secreta — pren així un caire entre escabrós i picant que molts escriptors han aprofitat per a biografiar-la més o menys novellescament. Aquesta part és prou coneguda; no ho és tant, però la part més assenyada, més exemplar que aquesta escriptora tenia en un grau elevat. Un dia, en una festa benèfica, va demanar a Rothschild què volia comprar-li.

—Un autògraf vostre — contestà el milionari.

"George Sand", *ipso facto*, va escriure en un paper: "He rebut del senyor Rothschild, la quantitat de 25.000 pessetes, destinades a la festa benèfica".

No cal dir que Rothschild pagà, i que el seu donatiu fou el més lluit de la festa.

Ja vénen! Ja vénen!

GRAN TEATRE DEL LICEU

"El Barber de Sevilla" que ens han dat aquest any al Liceu, ha sortit molt bé i a gust de tothom. Totes dues nits el teatre ha estat ple de gom a gom, i la sala ha presentat l'aspecte dels dies de gala.

No cal dir que l'obra resulta tan fresca com podia ésser-ho el dia que la varen estrenar i els espectadors que la coneixen molt bé es complauen en comentar amb simpatia els seus incidents. Però aquesta vegada la batuta del Mestre Padovani i l'endiastrat entrenament de Galeffi, un dels millors "Figaro" que hem sentit ens han arrodonit una presentació que ja tots esperàvem amb ànsia.

Ens havien fet guar tant l'any passat la presència de la senyoreta Conxita Supervia amb la renomada dels seus éxits en l'encarnació de Rosina, que un hom esperava amb frisança i amb por el seu debut d'enguany. Però així que es presentà a l'escena en el segon acte, ja vaig estar tranquil. Aquella noia dominava perfectament el seu paper, tenia una veu d'un timbre melós, es movia amb gràcia, vestia com una nina de casa de senyors i un hom hauria volgut ésser-li oncle per a fer-li un petó.

De seguida es va veure que el públic havia anat al Teatre decidit a comparar la veu de la nova Rosina, amb aquella trencadissa de cristall que era la de Maria Barrientos i aquella altra, ja no tan pura, però voluminosa de la Graziella Paretto. Comparava, volia trobar en aquella delícia que li presentaven les mateixes frisances d'una virtuositat perduda i d'una joia enyorada. No essent així, no es compendria que no es donés del tot de primer autuvi.

I bé, jo m'atreveixo a dir que, com a cantar, la Conxita Supervia canta millor. Precisament perquè la seva veu és més franca en les notes de contralt, perquè no té aquella puresa cristallina originària de la veu de la Maria Barrientos, perquè en el aguts s'expressa vagament velada, requereix un superior esforç artístic per arribar a la pulcritud d'aquelles escales que són una alegria de l'esperit. Els seus "gorgorismes" són obtinguts, no per un simple do de la naturalesa, sinó per un treball que no pot realitzar-se sense un talent extraordinari en la utilització de les pròpies facultats.

Em diran que ho fa la joventut, i jo respondré que bé està la persona jove si en l'escena, de més a més, sap semblar-ho. Però aquella innocent picardia del somris fan de la Supervia una Rosina ideal. Es l'adolescent poncella imaginada per Beaumarchais, és la nena d'aquells versos clàssics de Trillo Figueroa:

Ten, amor, el arco quedo,
Que soy niño y tengo miedo.

En les cançons que canta de més a més, com que no ha de suportar la comparació amb altres interpretacions, la Supervia, se'n du el públic d'una revolada.

Ella, que sap tiomfar, compendrà el sentiment dels que van al teatre amb el record inesborrable d'un goig fruit en altres temps. Perquè vostè, senyoreta Conxita Supervia, també s'està fent en el nostre esperit el seu imperi, del qual ni els anys traïdors, que tot ho marceixen, la podran destronar.

El dimarts ens posaren L'Holandés Errant, que totes les

parts cantaren molt bé, essent només de doldre alguna indecisió en aquesta soferta massa coral que ha de donar l'abast a la variació del programa de tres companyes. El Mestre Schillings, tan admirable com sempre.

Clau de Sol

ROMEA

Ambrosi Carrión ha estrenat "Pirateria", poema dramàtic en quatre actes. Nosaltres aplaudirem amb entusiasme aquesta nova obra de l'autor d'"Epitalanci" i l'aplaudirem amb entusiasme, perquè "Pirateria" és una obra que té una gran força lírica, que té bellesa, que té passió, que té humanitat... que té tot el que no tenen la majoria de les comèdies de pa sucat amb oli que, desde fa uns quants anys, ocupen els cartells des nostres teatres.

En el safareig d'aigües mortes de l'actual producció catalana, "Pirateria", és com una gran pedra que hi ha caigut espantant els pobres granots que es dediquen a una literatura blanca i poca-solta per a passar l'estona.

L'obra d'Ambrosi Carrión és, abans que tot, obra de poeta té una gran força lírica, equilibrada per una potent empena dramàtica, les passions humanes—humaníssimes—són com un vent que ho arrabassa tot. Damunt d'aquestes passions desencadenades, el poeta ha posat un alè de misteri i de pietat.

L'obra està estructurada amb vigor i sobrietat. El dos primers actes són els que més ens plauen. Però ja voldrien molts lograr arrodonir dos últims actes com els de "Pirateria".

Com que es tractava d'una obra de debò, i no de cartó i paper pintat, el públic, molt nombrós, va aplaudir de debò. I fins interrompé la representació a les acaballes del segon acte, reclamant la presència de l'autor a l'escenari.

La Maria Vila estigué, com sempre, feta una gran actriu, la nostra primeríssima actriu per excel·lència. Pius Davi, sobri i just, possessionat del tipus. Pere Ventayols, que és un excel·lent galan, un xic massa alt de to. Molt digna i entonada Elvira Fremont, Carme Buxadós, molt estudiosa, sabé donar al personatge de "Misericòrdia" la difícil psicologia adequada. Els senyors Cabré y Vinyas, molt bé en unes figures episdiques.

El decorat, pobre i poc entonat.

NOVETATS

"No... no... Nanette" és una opereta deliciosa.

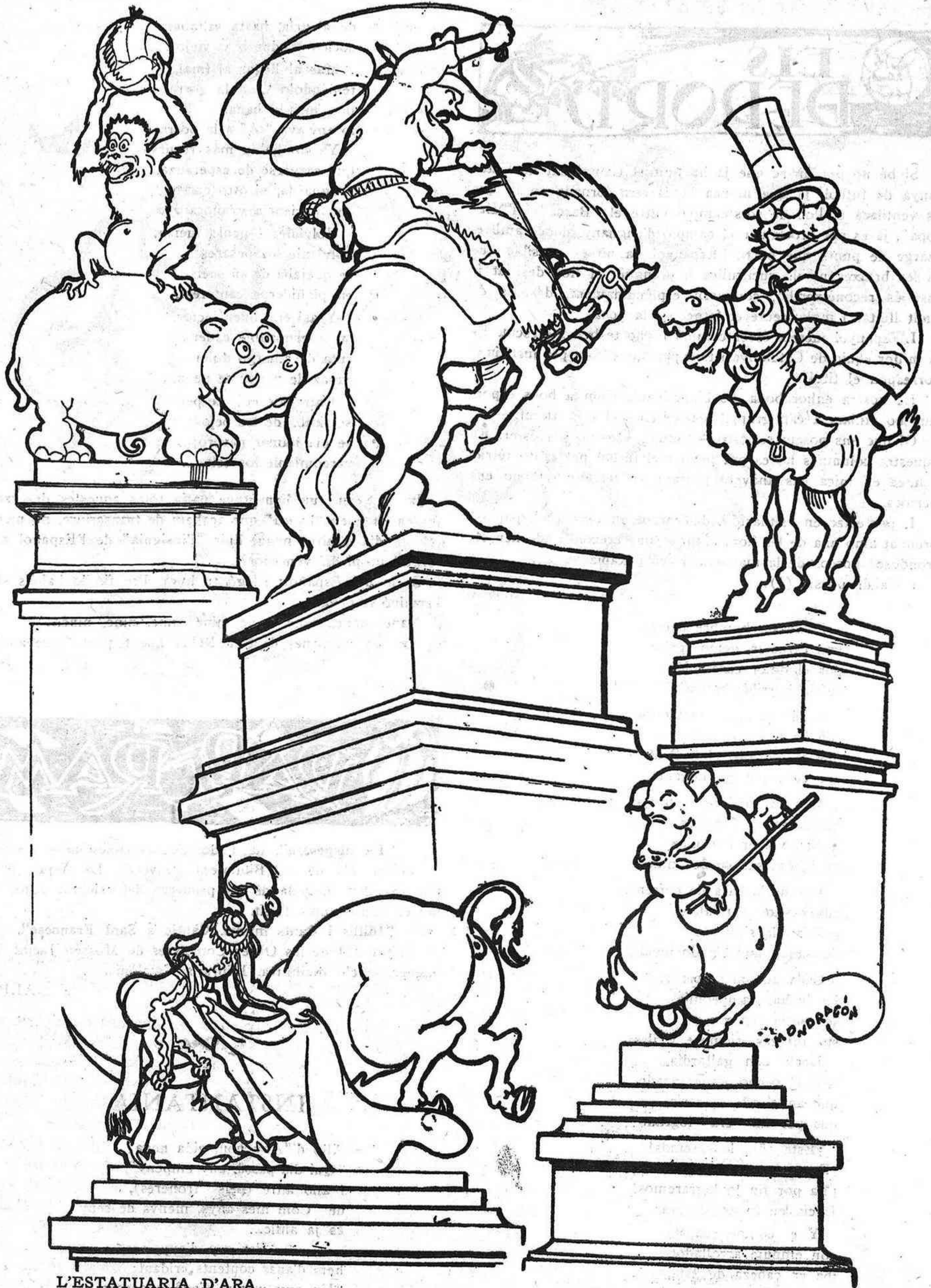
Argument lleuger, sentimental i alegre. La música encisera, plena de modernitat. La interpretació admirable. Els "boys" i les "girls" canten i dansen divinament. Mary Myram, amb una veu dolça i puríssima, és un prodigi de finor i de gràcia. Geó Lolé, un actor d'una gran força còmica. Cal assenyalar també la tasca de Jimmy Smith i d'Annie Spera, Suzane Garrett, etcètera. El capità del "boys", Mr. Phil Newstead, i el director d'orquestra, Sir Ralph Carcel, mereixen així mateix elogis.

En fi, a Novetats hem tingut unes nits parisenes molt agradables. Els poetes avantguardistes, sobretot, en surten encisats.

PRINCIPAL PALACE

Un esplèndid programa de music-hall.

I un esplèndid programa, en el que, a més a més d'uns films, destaquen atraccions tan notables com Castel, a qui el públic coneix pel rei del riure; l'orquestra argentina de Catul Castillo, en la que el cantor Roberto Maida fa cada nit desgràcies de tan bé que canta; Satanela que és una artista que val totes les pesetes d'aquest món i de l'altre, i l'humorista Nanin, que encara que és digui Nanin es gran de debò.

L'ESTATUARIA D'ARA

El que veurem a la plaça Catalunya, si continua la fal·lera de posar animals als pedestals.

Si bé no pot dir-se que ja ha finit el Campionat de Catalunya de futbol, ja que manca la darrera jornada en la que es ventilarà el lloc de sots-campió entre el "Barça" i l'"Europa", ja es pot proclamar el campió d'enguany, doncs amb el marge de punts que porta l'Espanyol, ja no és possible que ni les bruixes ni els cucurulles li prenguin el lloc desitjat i, just és reconèixer-ho, conquerit esplèndidament, després de molt lluitar i molt treure el fetge per la boca.

L'Espanyol mereix ésser campió i s'ho té ben merescut. És el millor equip de Catalunya i tant per punts com per justícia li correspon el títol.

La nostra enhorabona als blanc-blaus. Com a bons esportius no afiliats a cap grup, els felicitem pel seu triomf...

Oi que ens posem seriosos?—Vatua! Això no pot ésser. En aquestes columnes no es pot pendre el futbol pel cantó tètric, i mica en mica ens anàvem passant en terreny que no ens pertoca.

I, per estar en "situació", dedicarem un vers a l'Espanyol, premiat amb una de les flors naturals que creixen i adornen els frondosos boscos de la manigua de ca'n Rabia.

Va de poesia (?):

Erase un hombre perdido:
mal caracter, genio agrio;
por el dolor carcomido;
sufria horrible calvario.

Desde tiempo inmemorial,
soñaba año tras año,
que el glorioso club Real
era campeón de hogaño.

Mas los diablos y brujas,
hechiceros y faquires,
hacían volver burbujas
de jabón, sus sueños miles.

Los de la casa de enfrente,
adversarios y rivales,
poseían la simiente
de ganar, aun siendo iguales.

Cada año al empezar,
las luchas campeoniles,
se sentía renovar
sus fuerzas, siempre viriles.

Decía con gallardía,
alto el pecho, esperanzado,
que aquel año lo sería,
que por fin "era" logrado

¡Este año, lo seremos!
¡Este año va de veras!
¡Ya por fin lo lograremos!
Decía en frases sinceras.

Y el equipo realista
con empuje arrollador,
iba en cabeza de lista,
se estimaba el vencedor.

Un par de encuentros faltaban,
preparábanse festejos,

de alegría, hasta saltaban,
socios maduros y viejos.

Mas al llegar al final,
teniéndolo ya a la gorra,
una jugada banal,
lo enviava "tó" a la porra...

Ya no había más recurso
que cargarse de esperanza,
y aguardar el otro curso
con paciencia y aïoranza.

Volvíale el genio fuerte;
volvíanle los pesares;
se quejaba de su suerte,
en plañideros cantares...

Y así era, buen lector,
su interminable cadena;
ruta de amargo dolor,
capaz de matar de pena.

Entrabáale el desespero;
se tiraba de los pelos;
se oía llamar pavero;
carcomíanle los celos...

Ja ho veieu! un home que patia totes aquestes desgracies que es citen en "l'auca" que acabem de transcriure, no mereix que un dia o altre pugui lluir "l'insignia" de l'Espanyol amb l'orgull propi del vencedor?

Socio del Español: Llegó tu hora. Por fin lo habéis sido. Terminó la pega.

Nanc, nanc, nanc, nanc, ninc, ninc, ninc, ninc...

Son les campanes de ca'n Rabia que toquen "arrebato"....

Jepet

"La dispesera", de Fedor M. Dostoiewski.

Volum III de la "Biblioteca Univers". La dispesera" és una excellent novella de les primeres del celebrat autor rus, potser l'autor més llegit.

"Idillis i Cants íntims. Càntic a Sant Francesc".

Volum III de les Obres Completes de Mossèn Jacint Verdaguer, edició definitiva. Llibreria Catalònia.

ALPHA

INSTANTANIA

Allò d'"Any nou, vida nova",
"Qui dia passa, any empeny",
i allò altre (pels "troneres"),
de "Com més anys, menys de seny",
és ja antic...

Per cap d'any, ara,
hem d'anar contents cridant:
"Un any menys d'anà endarrera!
Un any més d'anà endavatr!!!"

PEPET DEL CARRIL

TARDORALS

—Aquestes ventades potser s'ens emportaran i tot.

Ca, home; ja hi estem acostumats.

N i t

Prosa rimada

Els arbres, no es mouen pas més que muntanyes... Llur massa negra emboira un tupit vel puntejat d'estrelles que, amb formes estranyes, omplenen la immensa planúria del cel...

Un aire, tebió com una alè humana, passa pel meu rostre i acarícia els ulls... apart que, amb silenci, una veu germana em dugui a l'orella tots els teus reculls...

Damunt dels meus llavis, hi tinc ta dolcesa; el teu esguard càlid dins dels cabells meus!... Oh, nit, com t'endinses fent del meu cor presa!... Oh, màgic capvespre que infantés els deus!...

Com les flors que volen florir amb ta ajuda, em sento renàixer després d'un morir... L'aire que respire, és l'alè vinguda amb sentors que lliuren un grat abellir...

Totes les estrelles, tinc agombolades al fons de ma vista, traspasant l'obscur; i ta veu, oïda com remors de fades, és llum i tenebres... és camí i és mur...

Ma testa, s'acota davant ta grandesa que lences prego-
na per mar, monts i plans; i dels ulls, les llàgrimes eixint
amb feresa, l'amargor llur, giquen damunt de les mans...

Ll. R. C.

AUTUMNAL

Vora l'amor contemplo la ramada
que lentament enfila el corriol,
de cara al sol,
deixant al pas sentor d'herba aixafada.

Un salze roig com degoteja fulles!,
i lentament ens cauen al voltant,
tot ofrenant el seu vestit tornat despulles.

La tarda mor amb agonia roja
i ve el perill de l'hora confident,
temut moment!,
en qu es desfà sens fre la llengua boja.
I la passió devé desig.

Com un cavall enfellonit
lluïta de ferm per desbocar-se...
I la passió devé desig...
mes la dolcesa de la nit
té rou de pou per rabejar-se.

ANGEL PÓNS I GUITART

DE PESCA

I avui, què has pescat?
Avui, tinc por d'haver pescat una pulmonia.

La Federació de lletaires de Barcelona és una entitat que es deuria pendre com a model per tots els industrials, tant si tracten amb llet com amb fomatge, car no sols es preocupa de la defensa de llurs interessos, cosa molt justa, sinó també procura vetllar pel públic.

Inspirada en aquest noble afany, organitzà una conferència en son estatge social per tractar: "El problema de la llet sana a Barcelona", la qual dissertació estigué a càrrec d'una metgessa.

La intenció—tornem a dir—és molt lloable; mes creiem equivocadament encarregar la conferència a una senyora, per molt doctora que sigui, perquè en aquest problema de la llet no es pot negar que una dona sempre serà jutge i part.

✽

Una colla de senyors desenfeinats estan portant a cap una campanya contra el mal parlar i, principalment, contra el que vulgarment es coneix per renecs.

Voleu que els donem la solució per acabar amb els renecs?

Procurin que tothom disfruti de tranquil·litat i bons aliments, i s'haurà acabat el renegar. De no fer-ho així, tenen feina per una estona.

Tota aquesta setmana ha bufat per Barcelona una ventada insuperable, que, ultra despullar els arbres i fer caure alguna paret mal apuntalada ha contribuït a que les senyores fessin encara més ostentació de llurs intimitats que la que ordinàriament els obliga a fer la moda.

Un amic nostre afeccionat als acudits dolents em deia, bo i aguantant-se el barret:

—Noi; sembla que tornem als bons temps de la Raquel.
Sí, home: que no ho veus? Vent, i vent i vent...

✽

L'Associació de matadors de braus i de novillers ha celebrat una reunió en la qual ha pres l'acord d'adherir-se al projectat homenatge a Benavente.

Després parlaran de la incultura dels treballadors...

D'ençà de Sánchez Mejías escriu comèdies, tenim dret a esperar que la regeneració del teatre ens vingui per part del Pedrucho, que si no anem errats de comptes, havia estat company de penes i fatigues d'en Sugranyes.

✽

La jornada deportiva del diumenge es va decidir a favor de l'"Espanyol", que ja, de fet, es pot considerar campió de Catalunya.

Ja van dir que el "Barça" d'ençà de l'anada a Amèrica, està de pega, i ja se sap que quan un club està de pega... fin amb les pilotes ensopega.

✽

A Barcelona, d'ençà que funciona el telèfon automàtic, hi ha uns quants "bromistes" que es diverteixen donant falsos avisos al bombers, per tal de veure com els meritíssims funcionaris corren a prestar socors a un incendi imaginari.

Si hi hagués manera d'atrapar un "bromista" d'aquesta espècie, no fóra de més que li calessin foc a cert lloc que li impedis seure per espai d'una temporada.

✽

El bisbe d'Estrasburg, obeint ordres del Govern francès, fa campanya contra els autonomistes alsacians, a canvi de què es tornin a obrir les portes de la República laica a les congregacions religioses que M. Combes va engegar a passeig.

✽

Aquest bisbe es diu monsenyor Ruch.

Per això els autonomistes alsacians no s'estranyen que els tracti a guitxes.

✽

Després de llarga disputa suscitada al voltant d'un llibre del senyor Vallès i Pujals, titulat "Elogi de Catalunya", ha quedat en evidència l'illustre ex-President de la Diputació Provincial i destacada personalitat de la "Lliga", car se li ha demostrat que molta part de la seva obra estava afusellada literalment d'altres autors catalans.

Serà que el senyor Vallès i Pujals, burgès i lliguero fins al moll dels osos, ha evolucionat doctrinàriament i ja no té un concepte massa rígid del dret de propietat?

✽

A un poblet del Pireneu francès, anomenat Amelie-les-Bains, se li disparà l'escopeta a un caçador i—vés quina casualitat!—va resultar-ne ferida la seva sogra.

Mares que teniu filles! Pel que poguéssis ésser, no consentiu que les noies es casin amb aficionats a la cacera...

✽

Ens arriben noves del Japó que faran posar pell de gallina a molta gent. Ha estat empresonat l'Ajuntament de Tokió en pes, per malversació de cabals.

Nosaltres sempre ho havíem dit que els japonesos havien assolit un grau de civilització digne d'enveja.

Llibreria Espanyola d'Antoni López ♦ ♦ Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELEFON 18692

OBRA NOVA D'EN
J. Roig i Raventós

Preu: 3,50 pessetes

NUVOLADES

NOVETAT

ANGEL PONS I GUITART

Pròleg de

LLUÍS CAPDEVILA

TERRA MEVA

Preu: pessetes 2

COL·LECCIÓ D'OBRES SELECTES

Acaba de sortir el primer volum

E. Murger

ESCENES DE LA VIDA BOHEMIA

Un volum de 300 pàgines, pessetes 2,50

AVIAT: Volum 2.^a

El Contracte Social

Per ROUSSEAU

Traducció d'En RAMON VINYES

Barcelona, Cor de Catalunya

Per LLUIS CAPDEVILA

Preu: pessetes 4

ELS ANALFABETS

d'En SANTIAGO RUSIÑOL

Preu: 2 pessetes

AVIAT **L'Auca del Senyor Esteve**

Edició de luxe

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorga rebaixes.

EN FA UN GRA MASSA..

—Et dono aquesta pesseta perquè vagis ben depressa a portar aquesta carta.

—Miri si vaig depressa, que l'altre dia vaig arribar al quart pis i vaig adorna-me'n que m'havia descuidat de passar pel tercer.